

ДІЯЛЬНІСТЬ ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ІСПАНІЇ У ПЕРІОД СТАНОВЛЕННЯ РЕЖИМУ Ф. ФРАНКО

Ю. В. Бачинська

Запорізький національний університет

ubachinska97@gmail.com

ORCID 0000-0003-3939-955X

Ключові слова: гендер, Іспанія, жіночі організації, «Жіноча секція», режим Ф. Франко.

Дослідження діяльності жіночих організацій Іспанії у період становлення режиму Ф. Франко відіграє важливу роль у дослідженні специфіки франкістського режиму.

Мета даного дослідження полягає в уточненні напрямів діяльності жіночих організацій, особливостей їх функціонування та ролі в легітимізації режиму Ф. Франко в період його становлення.

У статті розкрито передумови і мету формування франкістами жіночих організацій. Охарактеризовано основні напрями діяльності жіночих організацій у період становлення режиму Ф. Франко. Конкретизовано методи ідеологічної індоктринації через діяльність жіночих організацій.

В період становлення режиму Ф. Франко жіночі організації стали інструментом регламентації гендерної поведінки та впливу на суспільство.

ACTIVITIES OF WOMEN'S ORGANIZATIONS IN SPAIN DURING THE ESTABLISHMENT OF F. FRANCO'S REGIME

Y. Bachynska

Zaporizhzhia National University

Key words: gender, Spain, women's organizations, «Women's Section», regime of F. Franco.

The study of Spanish women's organizations activity during the establishment of F. Franco's regime plays an important role in the research of peculiarities of the Francoist regime.

The purpose of this study is to specify the directions of women's organizations activity, the peculiarities of their functioning, and their role in the legitimization of F. Franco's regime during its establishment.

The article reveals prerequisites and the purpose of the formation of women's organizations by the Francoists. The main areas of activity of women's organizations during the establishment of F. Franco's regime are characterized. The methods of ideological indoctrination through the activities of women's organizations are specified.

Since the period of Civil War, Frankists paid great attention to the activity of women's organizations. The organized movement supported the reliability of the rear because women performed administrative, social, and humanitarian duties. The establishment of F. Franco's regime in Spain has led to reconsideration of the concept of female identity. The conservatism-based state ideology declared the priority of private sphere for women. Accordingly, women were instilled the idea that their purpose is to be wives, mothers, and housewives. The activity of the «Social Service» was focused on administrative and bureaucratic work and providing social assistance to vulnerable segments of the population. «Women's Catholic Action» provided charitable aid to the poor as well as religious and educational services. The «Women's Section» was the largest and the most influential among the women's organizations in the time of F. Franco's regime. It was subordinated to the «Spanish Falange» party, and its activities were directed by state authorities. «Women's Section» was involved in educational, ideological, political, and cultural activities.

During the establishment of F. Franco's regime, women's organizations became a tool for regulating gender behavior and influencing the society.

Жіночі організації – важлива частина суспільного життя, діяльність яких спрямована на утвердження принципу рівності прав та можливостей для жінок та чоловіків. Актуальність дослідження жіночих рухів та організацій пов'язана із проблематикою гендерних досліджень. Вивчення діяльності жіночих організацій відіграє важливу роль у дослідженні франкістського режиму в Іспанії.

Вивчення досвіду існування жіночих організацій в тоталітарних системах дозволяє охарактеризувати методи насаджування уніфікованих стандартів суспільного життя та впровадження державної ідеології. Дослідження діяльності жіночих організацій у період становлення режиму Ф. Франко дозволяє розкрити особливості їх існування в умовах диктатури. Жіночі організації були під контролем офіційної влади, а не виражали ініціативу жінок у боротьбі за свої права.

Тема діяльності жіночих організацій в Іспанії за режиму Ф. Франко є достатньо розкритою. Досліджено залежність жіночих організацій від державних структур, основні напрямки їх діяльності та роль у консолідації суспільства навколо нового владного режиму.

Особливо хотілося б відмітити науковий добробок авторів, які займалися дослідженням цієї тематики. Їхні напрацювання у цій сфері дозволяють повніше осягнути предмет дослідження.

Крістіна Гомез Куеста¹ у своїх наукових дослідженнях розкриває зміст діяльності «Жіночої секції» та «Жіночої католицької акції», коло їх обов'язків та роль у конструюванні нової моделі жінки.

Анхель Перез Тромпета² досліджує «Жіночу секцію» у контексті франкістської державної системи та насадження націонал-синдикалістських ідеалів. Марія Фернанда дель Рінкон³ розкриває соціо-культурний та політичний контекст, у якому формувались жіночі організації в Іспанії. Авторка розглядає діяльність «Жіночої секції» крізь призму політичних процесів у франкістській Іспанії.

Мерседес Новаль Клемента⁴ у своїй роботі розкриває особливості здійснення освітньої діяльності «Жіночою секцією», виділяє її структурні елементи та їх функції. Ракель Вікторія Бенітес Рохас⁵ аналізує формування нової жіночої ідентичності через систему жіночих організацій та сферу мистецтва. Ванесса Тесада Сепульведа⁶ здійснює порівняльний аналіз конструювання жіночої ідентичності за режимів Ф. Франко і А. Піночета. Детально описано вплив диктатури на визначення змісту гендерної політики та практик її реалізації.

В той же час залишаються певні лакуни у дослідженні проблематики, наприклад, специфіка діяльності жіночих організацій у період становлення режиму Ф. Франко. Також є пробіл у вивченні причин та ознак змін у функціонуванні жіночих організацій зі становленням франкістського режиму в Іспанії.

Мета цієї статті полягає у конкретизації напрямів діяльності жіночих організацій в умовах становлення режиму Ф. Франко, уточнення їх ролі в легітимізації нової влади, особливості функціонування в умовах диктатури.

Прихід до влади франкістського режиму був зумовлений перемогою у Громадянській війні. Але плани Ф. Франко включали в себе не лише керівництво державою, а й перереформатування суспільства. Друга Іспанська республіка мала вагомий здобутки у царині громадянських прав, зокрема це стосувалось прав жінок на освіту, працю, участь у політичному та суспільному житті. Це було суттєвим прогресом, порівняно з попередніми історичними періодами.

В період Громадянської війни створення жіночих організацій було продиктоване необхідністю залучення жінок до організованих форм боротьби з противником. Це давало можливість ефективніше використовувати наявний людський ресурс. Жінки були включені до тилових служб, виконували соціальні, гуманітарні та адміністративні обов'язки.

Франкістські жіночі організації ідеологічно

¹ Gómez Cuesta C. Entre la flecha y el altar: el adoctrinamiento femenino del franquismo. Valladolid como modelo, 1939-1959. Cuadernos de Historia Contemporánea. 2009. Vol. 31. P. 297-317. URL: <https://revistas.ucm.es/index.php/CHCO/article/view/CHCO0909110297A/6712> (Last access: 26.06.2022).

² Pérez Trompeta A. La formación de la mujer española en la sección femenina de FET y de las JONS : la enciclopedia para cumplidoras del servicio social. Revista de Historia y Arte. 1996. № 2. P. 163-180. URL: https://ebuah.uah.es/dspace/bitstream/handle/10017/9520/formacion_perez_IND_1996.pdf?sequence=3&isAllowed=y (Last access: 26.06.2022).

³ Rincón M. F. del. Mujeres azules de la sección femenina: formación, libros y bibliotecas para el adoctrinamiento político en España (1939-1945). Métodos de información. Vol. 1, № 1. 2010. P. 59-81.

⁴ Noval Clemente M. La Sección Femenina en Murcia: educación, cultura e ideología (1939-1977) : tesis presentada para aspirar al grado de doctora por : 5506.07. Murcia, 2000. 424 p. URL: <https://www.tdx.cat/handle/10803/11070?locale-attribute=es#page=3> (Last access: 27.06.2022).

⁵ Benítez Rojas R. V. La visión del franquismo: cómo construir la mujer perfecta, actrices y representación femenina. "El estrellato cinematográfico en España": Actrices bajo el franquismo : I Congreso Internacional (Barcelona, 25, 26 y 27 de mayo del 2021). Barcelona, 2021. P. 15-24.

⁶ Tessada Sepúlveda V. "Modelando el bello sexo". El modelo femenino en las dictaduras de Franco y Pinochet a través de las revistas femeninas Y, revista para la mujer y Amiga. Investigaciones históricas. 2012. № 32. P. 263-282.

протиставлялись аналогічним республіканським організаціям. Режим Ф. Франко базувався на ідеологічних підвалинах консерватизму, націоналізму, антикомунізму, націонал-синдикалізму. Під час Громадянської війни жінки виступали в ролі соратниць чоловіків-франкістів у їхній боротьбі. І хоч жінки здебільшого були зайняті в тилу, у сферах, що традиційно вважались «жіночими», вони своєю діяльністю активно допомагали наблизити перемогу повстанців.

Перемога франкістів у Громадянській війні не прибрала базових протиріч між двома протидіючими сторонами суспільства. Тож новій владі необхідно було здобути лояльність всіх верств населення. Жіночі організації перебували у фокусі уваги франкістського режиму, адже давали можливість поширити свій вплив на значну частину іспанського суспільства. Але порівняно з періодом Громадянської війни відбулось зміщення акцентів. Державна пропаганда відтепер визначала приватну сферу пріоритетом для жінок, роль соратниці відійшла у минуле. Натомість, жіночі організації зосередились на соціальній та освітньо-виховній діяльності.

Перша з подібних організацій – «Жіноча секція» Іспанської Фаланги була заснована ще до початку Громадянської війни – в 1934 р. Її очолювала Пілар Прімо де Рівера, сестра ідеолога націонал-синдикалізму Хосе Антоніо Прімо де Рівери. Діяльність цієї організації цілком відповідала тим обов'язкам, які її засновники та ідеологи поклали на іспанських жінок.

Відповідно до ідей фалангізму, жінкам у суспільстві відводилась роль відданих дружин, вправних домогосподарок та гарних матерів. Що ж стосується публічної сфери – доступ до неї був суттєво обмежений. Жінки повинні були поділяти державну ідеологію, націоналістичні та релігійні ідеали⁷.

Указом Ф. Франко від 7 жовтня 1937 р. була створена ще одна жіноча організація – «Соціальна служба»⁸. Її очолювала Мерседес Санс-Бачійер, вдова Онесімо Редондо – засновника Націонал-синдикалістських наступальних рад. Для створення «Соціальної служби» послугувала

зразком німецька «Служба жінок-трудівниць»⁹. Тісна співпраця франкістів та націонал-соціалістів сприяла налагодженню контактів у різних сферах, зокрема у тих, що стосувались соціальної сфери. Вони сприяли запозиченню німецького досвіду формування масових організацій.

Наявність таких наказів і уваги до діяльності жіночих організацій ще під час Громадянської війни демонструє необхідність у мобілізації нових ресурсів. У попередніх історичних періодах жінки часто залишались поза активною участю у суспільному житті, що не дозволяло їм реалізуватися повною мірою. У переломний момент існування держави франкісти вирішили використати їх потенціал для своєї користі. Жіночі організації допомагали вирішити багато нагальних адміністративних проблем, дозволяючи спрямувати основні зусилля на військову боротьбу.

Всі жінки віком від 17 до 35 років, які знаходились на території контрольованій повстанцями, повинні були виконувати соціальну та бюрократичну роботу. Жінки, які хотіли отримати професійну кваліфікацію, або робоче місце в органах державної влади, повинні були працювати у «Соціальній службі». Державою це розглядалось як виконання обов'язку перед нацією, вияв лояльності та благонадійності.

«Соціальна служба» мала закордонні осередки, що здійснювали збір коштів та опікувались іспанськими емігрантами, які потребували допомоги. Конкуренція за повноваження та політичний вплив з «Жіночою секцією» завершилась поглинанням «Соціальної служби».

Невдовзі після оголошення про завершення Громадянської війни перемогою франкістів «Жіноча секція» провела масштабний мітинг на честь армії та каудильйо – Ф. Франко. 30 травня 1939 р. у Кастильо-де-ла-Мота м. Медіна-дель-Кампо до урочистостей було залучено 11 тисяч жінок. Пілар Прімо де Рівера під час своєї промови зазначила: «...Вони зібралися тут тільки для того, щоб відсвяткувати вашу перемогу і вшанувати ваших воїнів. Тому що єдина місія, покладена на жінок у завданні служіння Батьківщині – повернення додому»¹⁰. Це був програмний виступ, у якому ого-

⁷ Pérez Trompeta A. La formación de la mujer española en la sección femenina de FET y de las JONS : la enciclopedia para cumplidoras del servicio social. P. 165. URL: https://ebuah.uah.es/dspace/bitstream/handle/10017/9520/formacion_perez_IND_1996.pdf?sequence=3&isAllowed=y (Last access: 26.06.2022).

⁸ Decreto número 378 : Burgos, 11 de octubre de 1937. Boletín Oficial del Estado. 1937. Número 356. P. 3785-3787. URL: <https://www.boe.es/gazeta/dias/1937/10/11/pdfs/BOE-1937-356.pdf> (Last access: 28.06.2022).

⁹ Cebreiros Iglesias A. La Sección Femenina. Aproximación a la ideología de una organización femenina en tiempos de Franco. Historia de las Mujeres : I Congreso Virtual. (Jaén, 15 al 31-octubre 2009). Jaén, 2009. P. 8. URL: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4098700> (Last access: 29.06.2022).

¹⁰ Rincón M. F. del. Mujeres azules de la sección femenina: formación, libros y bibliotecas para el adoctrinamiento político en España (1939-1945). P. 73.

лошувалось, що принципи «Жіночої секції» будуть застосовуватись у масштабах всієї держави. Такою була офіційна позиція державного керівництва.

Ця інституція стала ланкою, яка поєднувала сферу приватного та публічного, давала обмежену можливість участі у громадському та політичному житті. Звичайно, за певних умов. Окрім повної ідеологізації, організація не давала права вільного вибору щодо форм та сфери реалізації.

28 грудня 1939 р. було видано указ ¹¹, що регламентував функції «Жіночої секції». «Соціальна служба» була приєднана до «Жіночої секції». Такий крок був необхідним для уникнення дублювання сфер відповідальності та повноважень між організаціями. На «Жіночу секцію» покладалась обов'язки із політичного та соціального патронажу над тими жінками, які приєдналися до Іспанської Фаланги. Вона займалась власним кадровим забезпеченням; проведенням навчальних курсів з домогосподарювання для працівниць державних установ.

Соціальні послуги можна було отримати в установах при національних, провінційних та муніципальних центрах «Жіночої секції». Перелік офіційних установ і центрів був доволі значним: дитячі їдальні, клініки, диспансери та лікарні, центри материнства та дитинства, заклади із поширення інформації та медичної освіти, служби соціальної допомоги, дитячі центри, центри допомоги людям похилого віку, медичні центри боротьби з онкологічними захворюваннями, реабілітаційні центри людей з інвалідністю, заклади боротьби з неписьменністю, лабораторії, майстерні, бібліотеки, національні центри вакцинації, служби порятунку та навігаційної допомоги, служби порятунку і надання першої допомоги в горах ¹².

Ще однією жіночою організацією, дозволеною в Іспанії після перемоги франкістів, стала «Жіноча католицька акція». Вона веде свою історію від 1919 р. Першопочатково її завданням було здійснення благодійних, просвітницьких та соціальних проектів ¹³. По завершенню Громадянської війни

вона зацікавила франкістський режим у якості інструменту поширення суворих релігійних догм щодо місця жінки в суспільстві та родині. Саме в період становлення режиму Ф. Франко релігія була цементуючим компонентом суспільства, визначалась морально-ідейним стрижнем нації.

«Жіноча католицька акція» проявляла винятковий інтерес до освітнього середовища, а особливо до педагогічного складу. Вчителі брали безпосередню участь у формуванні світоглядних переконань підростаючих поколінь, тому опинились під прискіпливою увагою держави. «Жіноча католицька акція» організовувала конференції та курси для вчителів з метою морально-етичного та релігійного просвітництва ¹⁴. Таким чином створювались передумови для тягlosti ідейних конструктів, які мали передаватись від вчителів до учнів.

«Жіноча секція» була частиною політичної системи держави і виконувала інтеграційні функції. У неї була монополія щодо здійснення освітньої та культурної діяльності у жіночому середовищі ¹⁵. Таким чином жінки позбавлялись альтернативного джерела задоволення базових соціальних та освітніх потреб, культурного дозвілля. «Жіноча секція» та її діяльність стали інструментом державного регулювання та імплементації гендерної політики.

«Жіноча секція» мала також власні друковані органи. Журнал «Y», заснований ще в 1938 р., став прототипом для періодичних видань такого штибу, які почали масово з'являтися із приходом франкістів до влади. Подібними за форматом були журнали «Medina», «Consigna», «Bazar», «Misión», «Para Nosotras», «Senda» ¹⁶.

Ці видання, які орієнтувались на жіночу аудиторію, поєднував спосіб подачі інформації. Поміж тем моди, догляду за собою та практичних порад із ведення господарства, включалась інформація військово-політичного та ідеологічного характеру. Індоктринація завдяки таким інструментам мала на меті зробити ідеологеми франкізму органічною частиною повсякденного життя.

Для ефективного здійснення покладених на неї обов'язків, «Жіноча секція» створила мережу навчальних закладів для підготовки кадрів власних філій. Школи «Командири» та «Інструктори» призначались для навчання жінок, які планували продовжити свою кар'єру в організації у якості

¹¹ Decreto sobre funciones de la Sección Femenina de Falange Española Tradicionalista y de las J. O. N. S. : 28 de diciembre de 1939. Boletín Oficial del Estado. 1939. Núm. 363. P. 7347-7348. URL: <https://www.boe.es/datos/pdfs/BOE//1939/363/A07347-07348.pdf> (Last access: 28.06.2022).

¹² Noval Clemente M. La Sección Femenina en Murcia: educación, cultura e ideología (1939-1977). P. 179-180. URL: <https://www.tdx.cat/handle/10803/11070?locale-attribute=es#page=3> (Last access: 27.06.2022).

¹³ Gómez Cuesta C. Entre la flecha y el altar: el adoctrinamiento femenino del franquismo. Valladolid como modelo, 1939-1959. P. 301. URL: <https://revistas.ucm.es/index.php/CHCO/article/view/CHCO0909110297A/6712> (Last access: 26.06.2022).

¹⁴ Там само. С. 302-303.

¹⁵ Benítez Rojas R. V. La visión del franquismo: cómo construir la mujer perfecta, actrices y representación femenina. P. 21.

¹⁶ Tessada Sepúlveda V. "Modelando el bello sexo". El modelo femenino en las dictaduras de Franco y Pinochet a través de las revistas femeninas Y, revista para la mujer y Amiga. P. 271-272.

делегатів та радників національних, провінційних та місцевих філій. Школи «Спеціалісти» були центрами підготовки викладачок з предметів, які стосувались жіночої освіти. Також персонал «Жіночої секції» отримував базову підготовку за такими напрямками: релігія, політика, хатня робота, музикальне мистецтво, фізична культура¹⁷.

Залучення «Жіночої секції» до освітньої системи покладало на її співробітниць обов'язки викладацької діяльності. Освітня система була побудована таким чином, що дівчата отримували освіту, яка спрямовувалась на формування в них «типово жіночих» вмінь та якостей. До шкільної та університетської програм були включені предмети, які викладались на курсах підготовки «Жіночої секції». Щоб мати дозвіл на викладання цих предметів, вчительки початкових шкіл проходили курси підготовки в «Жіночій секції». До викладання цих дисциплін в інститутах та університетах залучались представниці цієї організації¹⁸.

«Жіноча секція» залучалась до підтримки працюючих матерів і з цією метою у 1944 р. були створені перші дитячі садочки. Це була ініціатива самих співробітниць «Жіночої секції», тож спочатку деякі з цих закладів діяли на тимчасовій основі. Але ця ініціатива знайшла підтримку з боку органів державної влади і мережа дитячих садків з'явилась у багатьох регіонах. Діти відвідували ці заклади до шестирічного віку¹⁹.

Окрім соціальної допомоги батькам, «Жіноча секція» таким чином здійснювала виховну та навчальну діяльність серед дітей наймолодшого віку. Така діяльність розглядалась позитивно, адже дозволяла закладати необхідний моральний та світоглядний базис ще в ранньому дитинстві. «Жіноча секція» також приділяла увагу ідеологічно-просвітницькій діяльності серед батьків вихованців – влаштовувала для них семінари, колоквіуми, «Курси зразкових матерів», проводила бесіди.

На діяльність «Жіночої секції», як і всього режиму Ф. Франко загалом, вплинули наслідки світових політичних процесів. Поразка фашистського та націонал-соціалістського режимів у Другій світовій війні змусила франкістів відмежуватися

від тоталітарних практик. «Жіноча секція» зосередилась на освітній діяльності. Були організовані курси і так звані «Домашні школи». Вони були обов'язковими для учениць початкових та середніх шкіл²⁰.

Держава таким чином унормовувала насадження гендерних моделей поведінки змалечку. Дівчат навчали відповідно до концепцій націонал-синдикалізму та католицизму. Їх привчали до думки, що основна життєва задача жінки – піклування про сім'ю, народження та виховання дітей.

З 1939 р. по 1945 р. франкістський режим створив централізовану систему функціонування жіночих організацій, визначив напрямки їх діяльності. З часом змінювались функції та коло питань, якими вони опікувались, що потребувало відповідного законодавчого оформлення.

Закон про початкову освіту від 17 липня 1945 р. запроваджував принцип роздільного навчання для хлопців та дівчат²¹. Також були закріплені принципи гендерного підходу до здійснення освітньо-виховної діяльності.

Початкова освіта дівчат здійснювалась з акцентом на підготовку до сімейного життя та вивчення предметів, які готували до ведення домашнього господарства²². Хлопчики і дівчата з початкової школи навчались в окремих шкільних приміщеннях. Відбувалось розділення за статевим принципом і викладацького складу. Хлопчиків навчали вчителі-чоловіки, а дівчатам викладали вчительки²³.

За існування Другої Іспанської республіки жінки здобули чимало громадянських прав, стали вагомими учасницями суспільного та політичного життя. Політичні опоненти республіканців – франкісти, стояли на засадах консерватизму, націоналізму та націонал-синдикалізму. Це відобразилось на концепції місця і ролі жінок у суспільстві, побудованій на консерватистських засадах.

В період Громадянської війни франкісти приділяли велику увагу діяльності жіночих організацій. Жінки виконували адміністративні, соціальні та гуманітарні обов'язки. Активна роль

¹⁷ Noval Clemente M. La Sección Femenina en Murcia: educación, cultura e ideología (1939-1977). P. 66-67. URL: <https://www.tdx.cat/handle/10803/11070?locale-attribute=es#page=3> (Last access: 27.06.2022).

¹⁸ Там само. С. 67. URL: <https://www.tdx.cat/handle/10803/11070?locale-attribute=es#page=3> (Last access: 27.06.2022).

¹⁹ Pérez Moreno H. M. La Sección Femenina de la España de Franco (1939-1975) y sus contradicciones entre "perfil de mujer" y medios educativos. Cadernos de História da Educação. 2008. № 7. P. 84-85. URL: <https://seer.ufu.br/index.php/che/article/view/1883/1568> (Last access: 29.06.2022).

²⁰ Pérez Trompeta A. La formación de la mujer española en la sección femenina de FET y de las JONS : la enciclopedia para cumplidoras del servicio social. P. 166. URL: https://ebuah.uah.es/dspace/bitstream/handle/10017/9520/formacion_perez_IND_1996.pdf?sequence=3&isAllowed=y (Last access: 26.06.2022).

²¹ Ley de 17 de julio de 1945 sobre Educación Primaria : 17 de julio de 1945. Boletín Oficial del Estado. 1945. Núm. 199. P. 386. URL: <https://www.boe.es/datos/pdfs/BOE/1945/199/A00385-00416.pdf> (Last access: 30.06.2022).

²² Там само. С. 388.

²³ Там само. С. 390.

жінок у діяльності повстанців забезпечувала їм надійний тил.

З приходом франкістів до влади концепція жіночої ідентичності почала змінюватись в бік переважання приватної сфери над публічною. Жінок призвичаювали до думки, що їх призначення – бути дружинами, матерями, домогосподарками. Вони опинялись у залежному становищі, адже втрачали можливість самостійного матеріального забезпечення, побудови кар'єри та професійної самореалізації. Офіційна ідеологія визначила сферу інтересів жінок у формулі: «Бог, Батьківщина, родина».

«Соціальна служба» залучала жінок до виконання обов'язку перед державою та нацією через виконання адміністративної та бюрократичної роботи, надання соціальної допомоги незахищеним верствам населення.

«Жіноча секція» мала широке коло повнова-

жень: проводила освітню, ідеологічну, політичну, культурну діяльність. Ця організація підпорядковувалась Іспанській Фаланзі і була єдиним органом формування національно-католицької моделі іспанських жінок.

«Жіноча католицька акція» зосереджувала зусилля на релігійно-освітній діяльності, опікуючись прищепленням католицьких догматів у освітянському середовищі.

Франкістський режим використовував теологічні гендерні моделі для виправдання нерівності соціальних можливостей жінок та чоловіків. В цей історичний період жіночі організації в Іспанії стали інструментом регламентації гендерної поведінки. Це дало можливість режиму Ф. Франко посилити вплив на суспільство.

Жіночим організаціям і в подальшому приділялась увага з боку держави, але зміст їх діяльності залежав від політичної кон'юнктури.

References

- Benítez Rojas R. V. La visión del franquismo: cómo construir la mujer perfecta, actrices y representación femenina. "El estrellato cinematográfico en España": Actrices bajo el franquismo : I Congreso Internacional (Barcelona, 25, 26 y 27 de mayo del 2021). Barcelona, 2021. P. 15-24.
- Cebreiros Iglesias A. La Sección Femenina. Aproximación a la ideología de una organización femenina en tiempos de Franco. Historia de las Mujeres : I Congreso Virtual. (Jaén, 15 al 31-octubre 2009). Jaén, 2009. P. 8. URL: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4098700> (Last access: 29.06.2022).
- Decreto número 378 : Burgos, 11 de octubre de 1937. Boletín Oficial del Estado. 1937. Número 356. P. 3785-3787. URL: <https://www.boe.es/gazeta/dias/1937/10/11/pdfs/BOE-1937-356.pdf> (Last access: 28.06.2022).
- Decreto sobre funciones de la Sección Femenina de Falange Española Tradicionalista y de las J. O. N. S. : 28 de diciembre de 1939. Boletín Oficial del Estado. 1939. Núm. 363. P. 7347-7348. URL: <https://www.boe.es/datos/pdfs/BOE//1939/363/A07347-07348.pdf> (Last access: 28.06.2022).
- Gómez Cuesta C. Entre la flecha y el altar: el adoctrinamiento femenino del franquismo. Valladolid como modelo, 1939-1959. Cuadernos de Historia Contemporánea. 2009. Vol. 31. P. 297-317. URL: <https://revistas.ucm.es/index.php/CHCO/article/view/CHCO0909110297A/6712> (Last access: 26.06.2022).
- Ley de 17 de julio de 1945 sobre Educación Primaria : 17 de julio de 1945. Boletín Oficial del Estado. 1945. Núm. 199. P. 386. URL: <https://www.boe.es/datos/pdfs/BOE//1945/199/A00385-00416.pdf> (Last access: 30.06.2022).
- Noval Clemente M. La Sección Femenina en Murcia: educación, cultura e ideología (1939-1977) : tesis presentada para aspirar al grado de doctora por : 5506.07. Murcia, 2000. 424 p. URL: <https://www.tdx.cat/handle/10803/11070?locale-attribute=es#page=3> (Last access: 27.06.2022).
- Pérez Moreno H. M. La Sección Femenina de la España de Franco (1939-1975) y sus contradicciones entre "perfil de mujer" y medios educativos. Cadernos de História da Educação. 2008. № 7. P. 84-85. URL: <https://seer.ufu.br/index.php/che/article/view/1883/1568> (Last access: 29.06.2022).
- Pérez Trompeta A. La formación de la mujer española en la sección femenina de FET y de las JONS : la enciclopedia para cumplidoras del servicio social. Revista de Historia y Arte. 1996. № 2. P. 163-180. URL: https://ebuah.uah.es/dspace/bitstream/handle/10017/9520/formacion_perez_IND_1996.pdf?sequence=3&isAllowed=y (Last access: 26.06.2022).
- Rincón M. F. del. Mujeres azules de la sección femenina: formación, libros y bibliotecas para el adoctrinamiento político en España (1939-1945). Métodos de información. Vol. 1, № 1. 2010. P. 59-81.
- Tessada Sepúlveda V. "Modelando el bello sexo". El modelo femenino en las dictaduras de Franco y Pinochet a través de las revistas femeninas Y, revista para la mujer y Amiga. Investigaciones históricas. 2012. № 32. P. 263-282.